Dans un an, vous aurez terminé l'ensemble des traités de la Michna

משניות מבוארות

מסֶכֶת ראש הַשָּׁנָה פרק ד

לַאֲביהֶם שבַּשָּׁמַיִם הָיוּ מִתְגַּבְּרִים, וְאִם לָאו הָיוּ נוֹפְלִין, וְלִבּוֹ הָרִים מִשֶּׁה יָדָיו שֶׁיִּכּוֹנוּ לַשָּׁמַיִם (שמות יז:יא). **כְּיוֹצֵא בְּדָבָר** בְּתְלוּי בְּכַוָּנָה **אַתָּה** אוֹמֵר בְּקֹרֶא דְּכִתּוּב בְּמִדְבַּר (במדבר כ"א ח) [וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה **עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף וְשִׂים אוֹתוֹ עַל נֵס**] עָמוּד גָּבוֹהַּ **וְהָיָה כָּל הַנָּשׁוּךְ וְרָאָה אוֹתוֹ וְחָי" וכי נָחָשׁ שֶׁל נְחֹשֶׁת מַמִּית אוֹ נָחָשׁ לְבָם לַאֲבִיהֶם שבַּשָּׁמַיִם הָיוּ מִתְגַּבְּרִים. וְאִם לָאו, הָיוּ נוֹפְלִין. כְּיוֹצֵא בְּדָבָר אַתָּה אוֹמֵר,** (במדבר כא) **עֲשֵׂה לְךָ שָׂרָף וְשִׂים אוֹתוֹ עַל נֵס, וְהָיָה כָּל הַנָּשׁוּךְ וְרָאָה אוֹתוֹ וָחָי. וכי נָחָשׁ מַמִּית, אוֹ נָחָשׁ מְחַיֶּה. אֶלָּא, בִּזְמַן שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִסְתַּכְּלִין כְּלַפֵּי מַעְלָה וּמִשְׁעַבְּדִין אֶת לִבָּם לָאֲבִיהֶן שבַּשָּׁמַיִם הָיוּ מִתְרַפְּאִים וְאִם לָאו שֶׁלֹּא כְּנוּ הָיוּ נְמוֹגִים** מִנְּשִׂיכַת **הַנְּחָשִׁים, חִרֵשׁ שֶׁאֵינוֹ שׁוֹמֵעַ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא מְדַבֵּר מִפִּי מַכָּתוֹ הוּא לְשָׁמוֹעַ, וְכֵן שֶׁמְּבָרְכִין לְשָׁמוֹעַ קוֹל שׁוֹפָר, וְאִלְּם הַשּׁוֹמֵעַ וְאֵינוֹ מְדַבֵּר מוֹצִיא. שוטֶה כָּעִין זֶה שֶׁמְּקַרֵב כְּסוּתוֹ, וְקָטָן, שֶׁלֹּא הֵבִיא שְׁתֵּי שְׂעָרוֹת אֲפִלּוּ הוּא בֶּן י"ג שָׁנָה, אֵין מוֹצִיאִין אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן, זֶה הַכְּלָל בְּכָל הַמִּצְוֹת כָּל שֶׁאֵינוֹ מְחַיֵּב בְּדָבָר אֵינוֹ מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתָן אֲבָל אִם מְחַיֵּב אַף עַל פִּי שֶׁיְּצָעֵא מוֹצִיא, דְּעֲרֻבִים כָּל יִשְׂרָאֵל זֶה לָזֶה, חוּץ מִבְּרַכַּת הַנֶּהֱנִין דְּאֵינוּ חִיּוּב וְאֵין בּוֹ מִשּׁוּם עֲרֵבוּת, שֶׁאִם אֵינוֹ נֶהֱנֶה אֵינוֹ יָכוֹל לְהוֹצִיא אֲחֵרִים.**

פֶּרֶק ד א אוֹמֵר אבות וגבורות וקדשת השם וכולל קְדוּשַׁת הַיּוֹם בְּבִרְכַּת מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן וְחוֹתֵם מֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ מְקַדֵּשׁ יִשְׂרָאֵל וְיוֹם הַזִּכָּרוֹן **וּוֹקֵעַ** וְאוֹמֵר **זִכְרוֹנוֹת וּוֹקֵעַ** וְאוֹמֵר **שופרות וְאַחֲרֵי הַמִּקְדָּשׁ בְּנוּדָה וְהַתְּקִיעָה וּבְרִכַּת כֹּהֲנִים: ד) אין פוחתין מעֲשָׂרָה מלכיות** בְּנֶגֶד עֲשָׂרָה הַלִּילוֹת בְּזִמְנוֹ הַלֵּלוּ אֵל בְּקָדְשׁוֹ (תהלים קמ) גֹּאֵל שֶׁל תּוֹרָה גֹּאֵל שֶׁל כְּתוּבִים, גֹּאֵל שֶׁל נְבִיאִים, וְמִקְדָּשִׁים כְּתוּבִים דְּהוּא מִסְפַּר תְּהִלִּים שְׁהוּא מוּקְדָּם שֶׁנֶּאֱמַרוּ לְפִנֵּי הַנְּבִיאִים לְפִסּוּקֵי הַנְּבִיאִים, (תוס') וְאַחַד מִשָּׁלוֹשׁ שֶׁל תּוֹרָה, (כְּפִי שֶׁהֵם מְסוּדָרוֹת בְּמַחְזוֹרִים שֶׁלָּנוּ) וּפְסוּק אֶחָד (דברים ו) וְדִבְּרוּ שֶׁמַע יִשְׂרָאֵל נְחֶשֶׁב לְמַלְכֻיּוֹתָי שֶׁכְּתוּב ה' אֶחָד (מנחה) וְכֵן **מַעֲשָׂרָה** פְּסוּקִים **שֶׁל זִכְרוֹנוֹת, מַעֲשָׂרָה** פְּסוּקִים **שֶׁל שופרות. רבי יוחנן בן נורי אומר אם אמר שלש** מַלְכֻיּוֹת, **שלש** זִכְרוֹנוֹת, **שלש** פְּסוּקוֹת, דְּהַיְנוּ מִמֶּלֶךְ רַב שֶׁלּוֹ **אָמַר שלש** מַלְכֻיּוֹת, **שלש** זִכְרוֹנוֹת, **שלש** פְּסוּקוֹת, **יָצָא. אין מזַמְּרִין זִכְרוֹן מלכות שופר שֶׁל פְּרָעֻנּוֹת** כְּגוֹן (תְּהִלִּים כ. ל"ג) אם לֹא בְּיָד חֲזָקָה וגו' אֲמָלוּךְ עֲלֵיכֶם, אוֹ (תְּהִלִּים עח. לט) "וַיִּזְכּוֹר כִּי בָּשָׂר הֵמָּה", אוֹ (הושע ה. ח) "תִּקְעוּ שׁוֹפָר בַּגִּבְעָה", וְכֵן אין מְזַמְּרִין זִכְרוֹן יָחִיד כְּגוֹן (נְחֶמְיָה ח. יט) "זָכְרָה לִי אֱלֹקַי לְטוֹבָה", **מתחיל ג' פסוקים הראשונים בְּתוֹרָה,** וְאַחַר כָּךְ ג' פְּסוּקִי כְּתוּבִים, **וּמשלים בְּנָבִיא, רבי יוסי אומר אם המשלים בתורה** בְּגַמְּ' מִפְּרָשׁ מְשָׁלִים וְחוֹזֵר וְאוֹמֵר פְּסוּק בְּתוֹרָה, וְאִם הַשְּׁלִים בְּנָבִיא הֵיכָנוּ שֶׁלֹּא אָמַר פְּסוּק מִן הַתּוֹרָה בְּאַחֲרוֹנָה **יָצָא:**

ז) שליח צבור **הַעוֹבֵר לִפְנֵי הַתֵּבָה בְּיוֹם טוֹב של ראש הַשָּׁנָה** לא הָיָה תוֹקֵעַ, שֶׁדַּרְכָּן לְחַלֵּק הַתְּפִלּוֹת אֶחָד מִתְּפִלַּת שַׁחֲרִית וְאֶחָד מוּסָף וּמִפְּנֵי גְּזֵרַת הַמַּלְכוּת הָיוּ מְגַיְּחִין לָהֶם לְתִקּוּעַ שֶׁהָיוּ חוֹשְׁבִין שֶׁמִּתְאַסְפִין לְמִלְחָמָה הָיוּ אוֹרְבִין לָהֶם עַד חֲצוֹת, וּמִכֵּיוָן שֶׁרָאוּ שֶׁמִּתְפַּלְּלִים וְקוֹרְאִים בְּמוּסָרָם **מִתְקִינִי,** וּבִשְׁעַת הַמִّלְחָמָה הָיוּ עוֹסְקִין, וְהַשְּׁלִיחַ צִבּוּר **לִפְנֵי הַתֵּבָה** שְׁלִיחַ צִבּוּר **הָרִאשוֹן** שֶׁמִּתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית, **מִקְרָא** לְצִבּוּר אֶת **הַהַלֵּל,** וְהַן עוֹנִין הַלְלוּיָה מִקְצָתוֹ לְמִקְצָתוֹ. **ח)** שוּפָר **של ראש הַשָّנָה** שֶׁנִּמְצָא חוּץ לְתֵבוֹת, **אין מַעֲבִירִין עָלָיו אֶת הַתְּחוּם** דְּהַיְנוּ אָסוּר לְצֵאת חוּץ לְאַלְפַּיִם אַמָּה אִין מַסִּירִין אֶת **הַגַּל** שֶׁל אֲבָנִים שֶׁנָּפַל עָלָיו מִשּׁוּם מְקַנֵּחַ, **לא עוֹלִים בְּאֵילוֹ** שֶׁנִּמְצָא שֶׁם שוּפָר לְהוֹרִיד דְּזָבוּז חז"ל שֶׁלֹּא יַעֲלֶה בְּאֵילוֹ שָׁמָּא יִתְלֹשׁ מִמֶּנּוּ, **וְלא רוֹכְבִין עַל גַּבֵּי בְּהֵמָה** שָׁמָּא יְחַתּוּךְ זְמוֹרָה לְהַנְהִיגָהּ, **וְלא שְׁטִין עַל פְּנֵי הַמַּיִם** לְבַדָּם, שֶׁנָּזְרוּ חז"ל שֶׁלֹּא יָבוֹא לִתְקַן חֲבַת לְשוּט בּוֹ אַף עַל פִּי שֶׁהוּא דְּאוֹרַיְתָא אין מִתְקַלְּלִין עָלָיו יו"ט אֲפִלּוּ בְּאִיסּוּר דְּרַבָּנָן, **וְאין חוֹתְכִין אוֹתוֹ** כְּדֵי לְהַכְלִיבוֹ **וְאין מַשְׁאִין אוֹתוֹ שבת** דְּרַבָּנָן כְּגוֹן בְּסִכִּין דְּאִין לְחַתֵּךְ בְּסִכִּין, **ובין בְּדָבָר שֶׁהוּא מִשּׁוּם לא תַעֲשֶׂה** כְּגוֹן בְּמְגִירָה דְּדָרְכוֹ בְּכָךְ דְּהַיְנוּ מְלָאכָה גְּמוּרָה שֶׁל מְלָאכָת עֹרֶן, וְאִיקָּא דְּמַתְנִי אִיפְּכָא מִשּׁוּם שְׁבוּת מְגַלֵּל, וְאֵין דֶּרֶךְ לְחַתֵּךְ בּוֹ, מִשּׁוּם לא תַעֲשֶׂה סָבַרִי, **וְאַבָּל רַבָּה לְתַן לְזוֹטוֹ** שֶׁל שוּפָר **מִים** אוֹ **יַיִן** שֶׁהֵם מְצַחֲצְחִין הַשּׁוּפָר (גמ') **יִתֵּן** דְּלֵא אַמְרִינַן מִתְּקַן הַכְּלִי בְּכָךְ, **אין מַעֲבִרִין אֶת הַמְּנוּקוֹת** שֶׁהוּגְעוּ לְחִינּוּךְ, **וּמִתְקַנּוֹת** וְאַפִּלּוּ בְּשַׁבָּת, **עַל שֶׁלִּמְדוּ עוֹמְדִין** בְּתְקִיעוֹת **עַד שֶׁלִּמְדוּ** מִתְּקִיעוֹת כֵּן לְזוֹרוּ שָׁמָּא יַעֲבִירוּנוּ ד' אֲמוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, **וְהַמְּתַעֵסֵק** שֶׁאֵינוֹ

מסֶכֶת ראש הַשָּׁנָה פרק ד

משניות מבוארות

מִתַּצִּין לְצֵאת **לא יָצָא, וְהַשּׁוֹמֵעַ מִן הַמִּתְעַסֵּק** גַּם הוּא **לא יָצָא,** אַף עַל פִּי שֶׁעִקַּר הַמִּצְוָה לִשְׁמוֹעַ הַתְּכִילִין לְצֵאת, כֵּיוָן שֶׁהַתּוֹקֵעַ לֹא כַּוֵּן לְמִצְוַת תְּקִיעַת שוּפָר. דְּבְעֵינָן כַּוָּנַת הַתּוֹקֵעַ וּשׁוֹמֵעַ. (כְּדִלְעֵיל סִפ"ג) **ט) סֵדֶר תְּקִיעוֹת** וּתְקִיעוֹת בְּראש הַשָּׁנָה וְשוּפָרוֹת, **שלש** תְּקִיעוֹת לְמַלְכֻיּוֹת, **שלש** תְּקִיעוֹת לְזִכְרוֹנוֹת, **שלש** תְּקִיעוֹת לְשוּפָרוֹת, **שלש** תְּקִיעוֹת לְמַלְכֻיּוֹת, **שלש** תְּקִיעוֹת לְזִכְרוֹנוֹת, **שלש** תְּקִיעוֹת לְשוּפָרוֹת, **אין** לְכָל אַחַת וְאַחַת, דְּתָנֵיא בְּקֹרֶא אַחַת לְמַלְכֻיּוֹת וְאַחַת לְזִכְרוֹנוֹת וְאַחַת לְשוּפָרוֹת, בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, וְלִפְנֵיהֶן וְלִפְנֵיהֶן בְּגִנְזַרְיָא שֶׁוָּנָה לְתֵן שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים בְּראש הַשָּׁנָה וְשֶׁל ראש הַשָּׁנָה בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, מִמְּצָא בְּראש הַשָּׁנָה בְּ' תְּרוּעוֹת וְכֵן בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים, **וְכֵן** תְּרוּעָה תְּקִיעָה לְפָנֶיהָ דְּתִכְתִּיב (וַיִּקְרָא כה. ט) "וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר" **שעור תְּקִיעָה** שעור כָּל הַתְּקִיעוֹת שֶׁהֵם שֵׁשׁ תְּקִיעוֹת **כְּשֵׁשֶׁת תְּרוּעוֹת** דְּהַיְנוּ מַה שֶׁנִּקְרָא אֲצֵלוֹ שְׁבָרִים, נִמְצָא דְּכָל תְּקִיעָה קְחֵצִי תְּרוּעָה, **שעור תְּרוּעָה כְּשֵׁשֶׁת יְבָבוֹת** דְּהַיְנוּ קוֹלוֹת הֵכִי קְצָרוֹת, גְּ' קוֹלוֹת בְּעֲלָמָא שֶׁל כָּל שֶׁהֵן, וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים שֶׁכָּל יְבָבָה אֵינָהּ אֶלָּא כְּ' כוֹחוֹת שֶׁל שֶׁהֵן, נִמְצָא שעור תְּרוּעָה ט' כוחות שֶׁל כָּל שֶׁהֵן וְהֵכִי מְסַתְּבְרָא, (רע"ב) **תַּקֵּעַ בְּראשונה** תְּקִיעָה, דְּהַיְנוּ תְּקִיעָה רִאשוֹנָה **שֶׁלְּפָנֶיהָ** הִתְרוּעָה **וּבְתְּקִיעָה** שֵׁנִית **וּמשך בְּשֵׁנִיָּה כְּשִׁתַּיִם** דְּהַיְנוּ שֶׁאַחֲרֵי הִתְרוּעָה דְּמַלְכֻיּוֹת, מִשֶּׁךְ בְּשִׁתַּיִם כְּדֵי לְצֵאת הִתְקִיעָה הַבָּאָה לְפָנֶיהָ הִתְרוּעָה דְּזִכְרוֹנוֹת, כְּדֵי שֶׁיְּהֵא לְהַתְחִלַּת סֵדֶר הַלְּשַׁלֵּמַת תְּקִיעָה שֶׁל זִכְרוֹנוֹת **אין בִּידוֹ אֶלָּא אַחַת** דְּלֵא מְפַקְּקִינָן תְּקִיעָה לְשָׁנִים.

מי שֶׁבִּרֵךְ הַתְּפִלָּה תְּפִלַּת הַמּוֹסָפִין וְכֵן **תִּשְׁעָה בְּרָכוֹת, וְאַחַר כָּךְ נִתְמַנָּה** מְזַמֵּן **לו שוּפָר תוֹקֵעַ וּמוֹרִיעַ** תְּרוּעָה **וּתוֹקֵעַ שֶׁלֹּא פְּעָמִים** אַחַת לְמַלְכֻיּוֹת, וְאַחַת לְזִכְרוֹנוֹת, וְאַחַת לְשוּפָרוֹת. **כְּשם שֶׁשֵּׁלִיחַ צִבּוּר חַיָּב** לְהִתְפַּלֵּל לְעַצְמוֹ בְּלֹחַשׁ שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה כָּל הַשָּׁנָה, גַּם בְּרָכוֹת דְּרֹאשׁ הַשָּׁנָה, **כָּךְ לְ יְחִיד חַיָּב** לְהִתְפַּלֵּל שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, דְּתִפְלָּה מִסְתַּבֵּר שֶׁיְּהֵא כָּל אֶחָד מְבַקֵּשׁ רַחֲמִים לְעַצְמוֹ וְאֵינוֹ יוֹצֵא בִּבְרָכָה הַשְּׁלִיחַ צִבּוּר אֶלָּא מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַכִּין לִבּוֹ, כְּפוּהוּ (רימ"ה. בה) "עִנּוּתִים הטוּ" וגו'. וְזֶה הַלֵּא שִׁיעֲרוּ לְהַסִּיר הַצָּרָה מִעֲלֵיהֶם. אֲבָל אִם לֹא יוֹצְאוּ **מוֹצִיא אֶת הָרַבִּים יְדֵי חוֹבָתוֹ,** כֵּין אִם הוּא בְּקִבּוּר אִם אֵינוֹ בְּקִבּוּר כְּל הַשָּׁנָה,

וּלְ"ר"ח לָמָה צִבּוּר מִתְפַּלְּלִים בְּלַחַשׁ עֲשֶׂרֶת שִׁיקְדִּישֵׁי צִבּוּר **פֶּרֶק א** לשון הָרַמְבַּ"ם ז"ל בְּהִלְכוֹת תַּעֲנִיּוֹת פְּרֶק א' מִצְוַת עֲשֶׂה מִן הַתּוֹרָה לִזְעֹק וּלְתְרוֹעַ בַּחֲצוֹצְרוֹת עַל כָּל צָרָה שֶׁתָּבֹא בְּיָמָיו אֶת הַצִּבּוּר, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר י. ט) "עַל הַצֹּר הַצָּר אֲשֶׁר יָצִר אֶתְכֶם וְהִרַעְתֶּם בַּחֲצֹצְרֹת". כְּלוֹמַר כָּל דָּבָר שֶׁיָּצַר לָכֶם, כְּגוֹן בְּצָרָה וּדְבָר וְאַרְבֶּה וְזִיקוּם בָּהֶם זַעֲקוּ עֲלֵיהֶם וְהָרִיעוּ. וְדָבָר זֶה מִדְּרָכֵי הַתְּשׁוּבָה הוּא. שֶׁבִּזְמַן שֶׁתָּבֹא צָרָה וְיִזְעֲקוּ עֲלֵיהֶם בַּחֲצוֹצְרוֹת הָרָעִים הוֹרֵע לָהֶם. כְּפוּהוּ (רימ"ה. בה) "עִנּוּתִים הטוּ" וגו'. וְזֶה הַלֵּא שִׁיעֲרוּ לְהַסִּיר הַצָּרָה מֵעֲלֵיהֶם. אֲבָל אִם לֹא יִזְעֲקוּ וְלֹא יָרִיעוּ אֶלָּא יֹאמְרוּ דָּבָר זֶה מִמִּנְהַג הָעוֹלָם אֵרַע לָנוּ, וְצָרָה זוֹ נִקְרֵה נִקְרַת הַדֶּרֶךְ וְלֹא דְּרָכוּ אוֹתוֹ בְּמִקְרֶה הַזֶּה לְהַדִּבֵּק בְּמַעֲשֵׂיהֶם וּמוֹסִיף הַצָּרָה עֲרָיוֹת אַחֵרוֹת. הִנֵּה שֶׁתְּבוֹת בְּתוֹרָה (וַיִּקְרָא כ. כג) "וְהֹלַכְתֶּם עִמּוֹ בְּקֶרִי הֹלַכְתִּי עִמָּכֶם (גם אני) עִמָּכֶם בְּחֵמָת קֶרִי". כְּלוֹמַר כְּשֶׁאֲבִיא עֲלֵיכֶם צָרָה כְּדֵי שֶׁתְּשׁוּבוּ אֵלַי שֶׁהִיא קֶרִי אוֹסִיף לָכֶם חֵמָת מִלְּמַטָּה. וְאִם לֹא תַעֲשׂוּ אֶת הַשְּׁבוּת אֶלָּא עַל הַצָּבוּר לְבַדָּם, מִשּׁוּם לֹא תַעֲשֶׂה סָבַרִי, הַדְּבָרִים לְשוּט בּוֹ, **אבל רַבָּה לְתַן לְזוֹטוֹ** שֶׁל שוּפָר **מים** אוֹ **יַיִן** שֶׁהֵם מְצַחֲצְחִין הַשּׁוּפָר (גמ') **יִתֵּן** דְּלֵא אַמְרִינַן מִתְקַן הַכְּלִי בְּכָךְ. **אין מַעֲבִרִין אֶת הַמְּנוּקוֹת** שֶׁהוּגְעוּ לְחִינּוּךְ, **וּמִתְקַנּוֹת** וְאַפִּלּוּ בְּשַׁבָּת, **עַל שֶׁלִּמְדוּ עוֹמְדִין** בְּתְקִיעוֹת **עַד שֶׁלִּמְדוּ** מִתְּקִיעוֹת כֵּן לְזוֹרוּ שָׁמָּא יַעֲבִירוּנוּ ד' אֲמוֹת בִּרְשׁוּת הָרַבִּים, **וְהַמְּתַעֵסֵק** שֶׁאֵינוֹ